

The background of the book cover is a photograph of a person's back and hands. The person is wearing a light-colored, long-sleeved top and a dark skirt with white polka dots. Their hands are positioned at the waist, holding a small, bright pink flower. The background behind the person is dark and filled with green foliage.

Μαριαλένα
Σπυροπούλου

Ρου

ΚΟΙΤΑ ΚΑΤΩ.

Στέκομαι ανάμεσα σε καφέ, άσπρες, κίτρινες, μαύρες τρίχες. Σκληρές, ανθεκτικές, ταλαιπωρημένες. Τρίχες.

Τι βλέπεις;

Το βασίλειό μου. Μια πάχνη από ανθρώπινα υπολείμματα – το πιο μικρό ίχνος ζωής. Και εγώ στη μέση βοσκός που μαζεύει τα πρόβατά του, σέρνω τη σκούπα προς τη στάνη μου – στο μισοσπασμένο φαράσι μου. Άλλες κολλάνε εκεί, τρίχα με τρίχα, άλλες πιάνονται στα χέρια, μαλλιιά κουβάρια. Ηλεκτρίζονται, απομακρύνονται, κρύβονται κάτω από τις καρέκλες, τις πολυθρόνες, εισχωρούν στις πιο μικρές χαραμάδες που υπάρχει ζωή. Μάχη ολόκληρη, μία καθημερινή μάχη επιβίωσης. Η τρίχα είναι σισύφειο έργο. Ποτέ δεν τιθασεύεται εξολοκλήρου. Πάντα θα βρεθεί κάποια που ξεμάκρυνε, που το έσκασε, που τρύπωσε αλλού...

Κοίτα κάτω. Τι βλέπεις;

Δεν τη βλέπω πια... την ακούω.

Γνωριμία

Η Ρ., 18 ΕΤΩΝ, ΚΑΘΕΤΑΙ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΜΟΥ. Μικρόσωμη, τα χαρακτηριστικά της θυμίζουν Σλάβα. Έρχεται κάθε μέρα εδώ, όσο της το επιτρέπει ο ελεύθερος χρόνος της. Δουλεύει απέναντι. Από την πρώτη στιγμή που την είδα κάτι ζωντάνεψε μέσα μου. Σκέφτηκα εκείνη την έρευνα που είχα από χρόνια εγκαταλείψει. Και είπα «να η ευκαιρία, Βέρα, να το ξαναπιάσεις από την αρχή». Μέσα μου όμως ήξερα. Το μόνο που ήθελα ήταν να ακούω αυτό το κορίτσι. Χωρίς δεύτερη σκέψη, της πρότεινα να έρχεται στο διάλειμμά της να με βλέπει. Δεν ήξερα εάν θα ήθελε, δεν ήξερα τι θα έχει να πει, εάν θα είχε να πει κάτι. Δεν με ένοιαζε όμως. Το ένστικτό μου με τραβούσε κοντά της. Την παρατηρώ με προσοχή. Όταν μιλάει, νιώθω ότι δεν ζωντανεύει μόνο το παρελθόν, ζωντανεύει και το μέλλον.

– Πώς βρέθηκες στην Αθήνα;

– Πώς βρέθηκα, αλήθεια; Πέταξα. Ή μάλλον κολύμπησα. Γλίστρησα σαν το χρυσόψαρο που πέφτει από τη γυάλα. Ακόμη ακούω τον γδούπο από την πτώση. Από πού να αρχίσω; Όλα ένα κουβάρι. Έρχονται κάθε βράδυ στον νου μου σκηνές, φωνές, ήχοι, χρώματα ανακατεμένα. Πώς ξετυλίγεται;

– Δεν υπάρχει ένας τρόπος να το ξετυλίξουμε. Μπορούμε να ακολουθήσουμε αυτούς τους ήχους και τις φωνές.

– Να τα πω έτσι όπως μου έρχονται; Θα βγάλετε άκρη; Τι ερευνάτε ακριβώς;

Η Ρούλα κοιτάει με αγωνία το ρολόι απέναντι στον τοίχο.

– Να φύγεις γρήγορα από εδώ. Να μαζέψεις τα πράγματά σου, να μην είσαι εδώ όταν έρθει ο πατέρας σου, κακομοίρα μου. Πώς τα κατάφερες έτσι, μωρή Ρούλα;

Το σπίτι τακτοποιημένο, δεν προδίδει την εσωτερική αναστάτωση. Δύο ποτήρια με λίγο καφέ στον πάτο, αφημένα στον μεγάλο μαρμάρινο νεροχύτη, έχουν ξεραθεί σαν το στόμα της Πελαγίας. Μιλάει, φωνάζει, κλαίει, μια χιονισμένη εικόνα σε τηλεόραση χωρίς ήχο, ένα κακάδι στην άκρη του στόματος, ξεραμένο και αυτό.

Βοή. Πριν τον σεισμό, ο ήχος.

Γιατί;

– Είναι το μόνο που έχει καρφωθεί στη μνήμη μου όλα αυτά τα χρόνια. Μια ξεμαλλιασμένη φιγούρα που κουνάει χέρια, ανοιγοκλείνει το στόμα, χωρίς να ακούω τι λέει. *Γιατί*; Τι πάει να πει γιατί;

– Γιατί δεν είπες όχι;...

Δεν τη βλέπω πια... από μακριά την ακούω...

– Γιατί δεν είπες όχι;

Η φωνή δυναμώνει.

Η τηλεόραση δυναμώνει. Οι ειδήσεις μεταδίδουν λεπτό προς λεπτό δραματικές εξελίξεις. Άνθρωποι όμηροι σε ένα λεωφορείο εκτός συνόρων.

– Ρούλα, χάθηκες για λίγο... Τι σκέφτεσαι;

– Σκέφτομαι τη μάνα μου. Ζωντάνεψε μπροστά μου. Θα προτιμούσε, ξέρετε, να μην της είχε συμβεί. Ήμουν τόσο ήσυχη, που δεν κατάλαβε ποια μέρα ξημέρωσε και εγώ ήμουν δεκαπέντε. Μέχρι τότε όλα ήταν μια βαρετή επανάληψη. Μέρα νύχτα όλα ήταν στη θέση τους. Ούτε σκόνη δεν περνούσε κάτω από τη μονωτική ταινία...

– Μονωτική ταινία;

– Τέτοιες βάζαμε κάτω από όλες τις πόρτες. Να κλείνου-

με τα κενά. Να μην μπαίνουν οι λάσπες. Δεν μου άρεσε η ζωή της. Ήταν, πώς να το πω, κλειστοφοβική. Ξύπναγε αξιμέρωτα και κοιμόταν με το πρώτο σκοτάδι. Μικρή όταν ήταν κουτρουβάλαγε στα ζώα με τον πατέρα της, μετά σπíti – γάμος από συνοικέσιο, εγκυμοσύνη, λάτρα. Στα δεκαπέντε της ήταν ήδη η γυναίκα του Παντελή. Η μητέρα μου δεν έπιανε ποτέ χώρο. Δεν ξέρω πώς γίνεται αυτό. Γίνεται κάπως. Ακόμα και όταν μιλάγε, όλα ήταν συνεχώς ψιθυριστά. Έπρεπε να φοβάται. Και κυρίως να παντρευτεί. Αυτά φυσικά τα αποφάσιζαν άλλοι. Ο παππούς μου, για παράδειγμα. Όταν ήρθε εκείνη η ώρα συμβουλευτήκε έναν παπά, οικογενειακό φίλο, για το αν θα πρέπει να την παντρέψει. Έπρεπε. Και με ποιον. Κάποιον θα έβρισκαν. Μπροστά στη θάλασσα έδωσαν τα χέρια, σαν να πουλούσαν αγροτεμάχιο. Μια τίμια συναλλαγή.

– Ο Παντελής ποιος είναι;

– Ο πατέρας μου λέγεται Παντελής. Εκείνη Πελαγία, τυχαίο; Τώρα το σκέφτομαι. Ένας Παντελής είναι πάντα μια καλή λύση για τις Πελαγίες, τα πελαγωμένα ψάρια. Αυτός τι ανάγκη είχε, είχε το κομπόδεμά του –συνέχεια άκουγα αυτήν τη φράση– και με έπιανε κομπόδεμα στον λαιμό. Κάποτε ήταν ναυτικός, δέκα χρόνια στο σύνολο που μπάρκαρε, τον εντέκατο πάτησε και με τα δυο του πόδια στη στεριά και δεν ξαναέφυγε. Δεν μας την ξαναέκανε τη χάρη, εκεί τον είχαμε μπάστακα. Κάτσε και μέτρα, έλεγε

και ξανάλεγε, ένα κατάσταση, ένα πέτρινο διώροφο σπίτι, μερικά στρέμματα γης και δύο ηλικιωμένους γονείς, τους παππούδες μου, δεν τα λες και λίγα. Εγώ δεν τα βλέπω και πολλά...

Η Ρ. κάθεται ακίνητη. Το βλέμμα της φεύγει από το πάτωμα και ταξιδεύει στο ταβάνι. Ξαφνικά, μετά από μακριά σιωπή, με κοιτάει σαν να βρήκε τη λέξη που έψαχνε. Είναι τόσο μικρή.

Τα πεθερικά, αυτή η σκέψη σαν μάσκα οξυγόνου σε κενό αέρος θα έπεσε στην Πελαγία την ώρα που ο παπάς πέρναγε τα στέφανα πάνω από το κεφάλι της.

– Είμαι σίγουρη, σίγουρη πως αυτό σκεφτόταν η μάνα μου. Μου το έλεγε κάθε φορά που έβαζε λάδι στο καντηλάκι της Παναγίας, δίπλα στα στέφανα. Ναι, άναβε καντήλια. Και μας θυμιάτιζε. Και μας σταύρωνε. Και προσευχόταν. Δεν ξέρω τι ευχόταν. Ή μάλλον ξέρω.

Πόσο θα ζήσουν; Αμαρτία, μάνα, και το βλέμμα της καρφώθηκε στην Πλατυτέρα και το Άγιο Δισκοπότηρο. Αμαρτία, Πελαγία... να εύχεσαι τον θάνατο για τη ζωή την ώρα που παντρεύεσαι. Σκάσε, γιαγιά...

– Συγγνώμη. Ακόμη ακούω τη φωνή τους. Δεν θα ξεμπερ-

δέψω έτσι εύκολα. Και αναρωτιέμαι πολύ καιρό τώρα... με βασανίζει ένα ερώτημα. Η μάνα της μάνας μου μάνα;

– Πώς νιώθεις εδώ που έρχεσαι;

– Καλά νιώθω. Εντάξει. Κάπως σταθερά. Εδώ μέσα νιώθω σαν να σταματάει ο χρόνος. Σαν να μου δίνεται για πρώτη φορά ένα σταθερό σημείο να πατήσω. Περίεργο. Τι θα τα κάνετε όλα αυτά που σας λέω; Δεν βαριέστε; Είναι πολύ περίεργο να μιλάω για μένα. Πέρα από τις φίλες μου, δεν νομίζω ότι είχαν ποτέ αξία αυτά που έλεγα.

Η Ρούλα σηκώνεται από τη θέση της και παρατηρεί τη βιβλιοθήκη.

– Τα έχετε διαβάσει όλα αυτά; Ουάου! Ποιος είναι αυτός; Όμορφος είναι. Συγγνώμη, γίνομαι αδιάκριτη;

– Αδιάκριτη εσύ;

– Ποιος είναι, λοιπόν, αυτός;

– Ο γιος μου.

– Πολύ ωραίος είναι. Έχετε τόσο μεγάλο γιο; Ζει εδώ κοντά; Είναι και αυτός ψυχαναλυτής;

– Όχι, δεν είναι. Είναι μηχανικός. Τι με ρωτούσες, λοιπόν;

– Πώς αντέχετε;

– Εσύ τι φαντάζεσαι;

– Τι και αν είναι μικρή η Πελαγίτσα μου, θα την πλάσεις...

– Αυτό το ερώτημα συνεχίζει να με βασανίζει. Η μάνα της

μάνας μου μάνα; Νταρντανογυναίκα η γιαγιά, ορεινή, άνοιγε φύλλο πριν την αυγή. Ο Θεός να σε φυλάει από αυτή. Καθάριζε τον πάγκο, έριχνε το αλεύρι, το νερό, τα αυγά, τα ζύμωνε σαν να πίεζε κεφάλια ναυαγών στον βυθό. Σήκωνε τα μανίκια και άφηνε τη βέρα από τον χοντρό, κοτσιασμένο παράμεσο στην άκρη του μαρμάρινου νεροχύτη. Σαν να τη βλέπω. Έριχνε χωρίς δεύτερη σκέψη, με φόρα, το μείγμα στον πάγκο και έπαιρνε τον μεγάλο πλάστη και άνοιγε το φύλλο. Αναστέναζε. Ήξερε η γιαγιά όμως. Διότι ο Παντελής την έπλασε, έτσι, *Παντελάκο μου*; Ζεστά σαν ναρκωτικό στις φλέβες κυλούσε μέσα στο μυαλό της μάνας μου. Μαθημέ- νος στη σιωπή της θάλασσας έπνιγε τη φουρτούνα του – δεν σήκωνε αντιρρήσεις, φούσκωνε μέσα του από αναταραχή. Σαν το καράβι που δένει μετά από τρικυμία, ο Παντελής έστεκε ανακατεμένος στη νηνεμία του. Αναρωτιέμαι πλέον, εκείνα τα βράδια η μάνα μου πού ήταν; Μαζί με τις φωνές με βασανίζουν ερωτήσεις. Ξεπηδούν από μέσα μου χωρίς σταματημό. Και απάντηση δεν έχω. Η μάνα μου πού ήταν τα βράδια; Πού ήταν, κυρία Βέρα; Τα βράδια στους εφιάλτες του εκείνη ψηλάφιζε τη ρωγμή, έβαζε τα δάχτυλά της στις σανίδες του ξύλου που έσκαγαν με κίνδυνο να πέσει. Και νόμιζε ότι έτσι τον κρατούσε. Διότι ο πατέρας μου δεν ήταν μαζί μας. Και η μάνα μου το ήξερε. Εκεί στο βάθος της θά- λασσας, στα δέκα χρόνια που έλειπε μακριά της, στις αφη- γήσεις της νύχτας με φίλους που δεν ξέραμε, ανάμεσα στο

μεθύσι και στα δαχτυλίδια του καπνού, έβλεπε η μάνα μου μέσα στο μαύρο βλέμμα του το λεπίδι.

– Πώς τα ξέρεις εσύ;

Νάνι, νάνι, το παιδί μου κάνει...

Η Βέρα δεχόταν τη Ρούλα στο γραφείο της. Την είχε γνωρίσει κατά τύχη τους τελευταίους μήνες στο κομμωτήριο που εργαζόταν. Μια ξαφνική νεροποντή την έφερε στον πέμπτο όροφο της πολυκατοικίας της Βέρας. Μια ομπρέλα που είχε ξεχαστεί στο κομμωτήριο. Μόλις η Ρούλα μπήκε στο γραφείο κάθισε από αμηχανία και δεν έφευγε. Σαν ο νόμος της βαρύτητας να την τραβούσε κάτω. Και η Βέρα, βλέποντας το ελαφρύ κορίτσι του διπλανού κομμωτηρίου να γίνεται βαρύ, ένιωθε μέσα της κάτι να καίει και να σκάει. Ένα παλιό αρνητικό φωτογραφίας από την εφηβική της ζωή, εκτεθειμένο στον ήλιο πρόωρα. Μέσα σε δευτερόλεπτα, η σπίθα συνδέθηκε με την παλιά έρευνά της. «Ο φόβος της θηλυκότητας και η σεξουαλικότητα», κάπως έτσι. Τόσα χρόνια, άλλωστε, που έχουν περάσει...

– Να ζητήσω από τη Μαίρη να έρχεσαι εδώ τα μεσημέρια; Μπορείς και εσύ να της το πεις, αν θέλεις.

Η Ρούλα σαν παιδάκι σε λούνα παρκ, με απλανές βλέμμα καθηλωμένο στους χιλιάδες τίτλους βιβλίων, ψελλίζει ένα ξέπνοα παθιασμένο... *ναι*.

Η πρώτη φορά που την αντίκρισε συνοδεύτηκε από έναν ήχο στα αυτιά της. Το κορίτσι με τη σκούπα ήταν το βαλς του Shostakovich παιγμένο σε λαϊκή αγορά. Το πένθιμο της χαράς του Μεγάλου Σαββάτου λίγο πριν την Ανάσταση μετουσιωνόταν σε αυτό το παράξενο πλάσμα που καθάριζε τρίχες. Ο χώρος καθαγιαζόταν, αρκεί να έσκυβες να την προσέξεις σε προθήκη με βαλσαμωμένες πεταλούδες.

Από τότε άρχισε να την παρατηρεί, σαν εφηβικό παιχνίδι – έμπαινε και έβγαινε από το παραβάν της, χωρίς να ακούς μία περιττή κουβέντα, χωρίς να νιώθεις ότι έχει ανάγκη να σε γνωρίσει και να γνωριστεί. Χαμογελούσε όταν έπρεπε, έσκυβε το κεφάλι όταν έπρεπε, αποσυρόταν πάντα. Παγωμένη και θερμή, την πρόδιδε το λακκάκι στο αριστερό της μάγουλο και το λοξό, χαμηλό της βλέμμα. Για τη Βέρα ήταν οι άνθρωποι οι χάρτες, όλες οι επιστημονικές της εργασίες.

– Τώρα που το σκέφτομαι, ο παππούς πρέπει να είχε αντιρρήσεις για τον γάμο της μάνας μου. *Ρε γυναίκα, δεν είναι λίγο μικρή;* της έλεγε. Τι σημασία έχει που ασχολούμαι; Αυτά θέλετε να πω; Δεν ξέρω γιατί είμαι εδώ, γιατί τα λέω, ζουν μέσα στο κεφάλι μου, ακούω τις φωνές τους, έχω φύγει και δεν έχω φύγει, ζω εκεί, ψάχνω κάτι. Τι θέλετε να σας πω;

Δεν είμαι λίγο μικρή;

Ένα γεμάτο ποτήρι νερό ζήτησε ο Γιώργος, με το συκαλάκι στο πιάτο ανέγγιχτο, για να λύσει τον κόμπο στον λαιμό του, δεν καταπίνεται με τίποτα η θυσία. Η Ρ. δεν μπορούσε να καταλάβει πώς μια μάνα ήταν τόσο σκληρή. Γιατί βιαζόταν τόσο να ξεφορτωθεί την κόρη της; Θα έληγε το προϊόν – το γάλα που έφερναν από τις κατσίκες το έπινε μέχρι να σκάσει για να μην αναγκαστεί να το βράσει ή να το χύσει.

– Ουφ, βαρέθηκα... Τι άλλα; Εν τάχει, δεν ξέρω εάν έχει μεγάλη σημασία σε σχέση με αυτό που συνέβη σε μένα, οι άλλοι παππούδες, οι Δεδιώτες, ήταν μετρημένοι άνθρωποι και δεν ενοχλούσαν. Κρύοι όμως. Τους θυμάμαι λίγο, γιατί πέθαναν σχετικά νωρίς, και απορώ και με τον πατέρα μου, που του κράτησε το πένθος πολλά χρόνια, αυτοί ήταν νεκροί και πριν πεθάνουν. Έχετε παρατηρήσει πόσο μοιάζουν τα ζευγάρια όταν γερνούν; Η δικιά μου γιαγιά όσο γερνούσε γινόταν σαν άνδρας και ο παππούς ίδιος γυναίκα. Είχε πολλή πλάκα αυτή η μετάλλαξη, σαν να έρχονται όλα στην αρχική τους θέση. Γι' αυτό εγώ αγαπούσα τους παππούδες πιο πολύ. Ιδίως της μαμάς μου. Η γιαγιά μου με τσιμπούσε με τα χοντρόχερά της μέχρι που μελάνιαζα, ήμουν ανυπότακτη για εκείνη, δεν με συμπαθούσε. Κιτρινίζει το βλέμμα της. Ο παππούς ο Γιώργος καθόταν στη γωνιά του, σκάλιζε το ξύλο με τις ώρες, μου

έφτιαχνε σκαμνάκια να κάθομαι, να βάζω τις κούκλες μου, μολυβάκια, μολυβοθήκες, από δέρματα, τα χέρια του ήταν κόκκινα, πλατιά και ροζιασμένα. Δεν είχα ξαναδεί ποτέ τέτοια δάχτυλα, μικρή νόμιζα ότι μπορούσε να σηκώσει μόνος του έναν κορμό δέντρου. Δυνατά πόδια, μεγάλα, με κότσια, φλέβες πεταγμένες, η αρθρίτιδα τον είχε ξεκάνει. Στραβά πατούσε, στραβά βρισκόταν. Είχε και μουστάκια – κάτι ροδοκόκκινες σκληρές τρίχες που άσπριζαν στο τέλος. Θυμάμαι μικρή που με ανέβαζε στους ώμους του και έπιανα τα κλαδιά των δέντρων, με πήγαινε να ψαρέψουμε, να μαζέψουμε φρούτα, κατεβαίναμε στο λιμάνι και καθόμασταν στα καφενεία και παίζαμε πρέφα. Έπινε ελληνικό καφέ τάχαμου, και από κάτω το караφάκι με το τσίπουρο. Γκάριζε η άλλη, να το κόψει, τι να κόψει ο άνθρωπος με σένα, πάλι καλά... Η γιαγιά –έχω και το όνομά της, Ζαχαρούλα με λένε– είχε τρίχες στο πιγούνι, σκληρές, μαύρες, ενοχλητικές. Έπρεπε να βρίσκονται εκεί; Σαν τραγί ήταν η γιαγιά... Κάτι μπαρμπάδες μου την έλεγαν το θείο τραγί. Την είχαν θεία.

– Ποια είναι η μοίρα της γυναίκας; Ένας της αρμόζει, έναν πρέπει να πάρει, επαναλαμβάνει συνέχεια η γιαγιά μου.

– Έτσι έδεσε το γλυκό. Άμα ένας σου αρμόζει, σκάσε και κολύμπα. Και μετά βγαίνουμε όλοι εμείς, και άντε να βρούμε άκρη... Πρέπει να έχετε πολλή δουλειά εσείς, έτσι δεν είναι;

Μαριαλένα
Σπυροπούλου

Ρου

Μια έφηβη, λίγο πριν τελειώσει η σχολική χρονιά, μετακομίζει από το νησί της ξαφνικά στην Αθήνα μόνη. Έχοντας ελάχιστα συνειδητοποιήσει γιατί φεύγει και πού πηγαίνει, παλεύει να σταθεί στα πόδια της. Τόσο πρακτικά όσο και συναισθηματικά, ψυχολογικά. Αφήνεται, λοιπόν, στη ζωή και σε όσα αυτή της φέρνει, με την ελπίδα ότι τα όμορφα πράγματα θα διασωθούν στο τέλος και θα ανθίσουν.

Η Ρου είναι μια ιστορία ενηλικίωσης, όχι μόνο για τη δύσκολη εφηβεία ενός κοριτσιού αλλά και για όλους τους ανθρώπους που δυσκολεύονται, παρά το προχωρημένο της ηλικίας τους, να αντέξουν το βάρος της υπαρξής τους και όσα αυτή κουβαλά.

Μια ανοικτή επιστολή αγάπης: «Η ομορφιά μπορεί να σώσει τον κόσμο», αρκεί να μην τη φοβηθούμε.

ISBN: 978-618-03-0247-9



9 786180 302479

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. 80247

